
Opgave 1 Verkiezingen in Caribisch Nederland

Bij deze opgave horen tekst 1, tabel 1 en grafiek 1.

Inleiding

Bij de verkiezingen van de Tweede Kamer was het opkomstpercentage in Caribisch Nederland laag. Omdat het de eerste keer was dat deze eilanden mee mochten doen, had de Nederlandse regering voorafgaande aan de verkiezingen een informatiecampagne opgezet om de kiesgerechtigden te informeren over verschillende aspecten van die verkiezingen (tekst 1). Na de verkiezingen is een onderzoek uitgevoerd dat antwoord moet geven op de vraag naar de effectiviteit van die informatiecampagne. Het onderzoeksrapport bestaat uit een kwalitatief en een kwantitatief deel.

Lees tekst 1.

Tekst 1 is een tekstfragment uit het kwantitatieve deel van het rapport. De centrale onderzoeksvraag staat in de regels 43-46 van tekst 1.

- 1p 1 Formuleer op basis van de centrale onderzoeksvraag een hypothese.

Zie tabel 1.

Nederlandse politici hebben weinig aandacht besteed aan de verkiezingen in Caribisch Nederland.

- 1p 2 Geef aan de hand van tabel 1 een verklaring voor dit gebrek aan belangstelling.

Zie de laatste kolom van tabel 1. (Steekproef als % kiesgerechtigden)

Het percentage van de kiesgerechtigden dat getrokken is voor de steekproef is op Saba wel tien keer groter dan op Bonaire.

- 2p 3 Leg uit waarom die percentages zo verschillend zijn.

Een geïnterviewde zei: "Voor mij als Nederlander zijn de verkiezingen wel belangrijk, voor mij als bewoner van de Cariben niet."

Als regionale verschillen belangrijk zijn dan zou je kunnen overwegen om het kiesstelsel van evenredige vertegenwoordiging te vervangen door een districtenstelsel.

- 2p 4 Leg uit waardoor het komt dat bij een districtenstelsel regionale belangen doorgaans meer aandacht krijgen dan bij een stelsel met evenredige vertegenwoordiging.

Stel dat in Nederland een districtenstelsel ingevoerd wordt waarbij ieder district recht heeft op één zetel. En dat de districten zo worden ingedeeld dat ze de omvang hebben van ongeveer de huidige kiesdeler.

- 2p 5 Leg uit dat invoering van een dergelijk districtenstelsel voor Caribisch Nederland met betrekking tot het behartigen van de eigen belangen waarschijnlijk weinig verschil zal maken.

- Burgers kunnen op verschillende manieren deelnemen aan het politieke proces. Gebruikmaken van het stemrecht is slechts één van de manieren. Stel dat Caribische Nederlanders willen dat de belangen van Caribisch Nederland vaker expliciet meegewogen worden in de besluitvorming in Den Haag.
- 4p 6 Geef twee andere manieren om politiek te participeren. Vermeld bij elk van beide hoe die manier om politiek te participeren kan bijdragen aan het meewegen van de belangen van Caribisch Nederland in Den Haag.

Zie grafiek 1.

- In de maanden oktober en november 2012 hebben getrainde enquêteurs met een gestructureerde vragenlijst interviews afgenomen bij plaatsen zoals de lokale supermarkt, de lokale middelbare school, diverse werkplekken en wijken. Mensen werd gevraagd of ze mee wilden doen aan het onderzoek. Als dat het geval was peilde de enquêteur of de respondent stemgerechtigd was en ook of deze op de hoogte was van de Tweede Kamerverkiezingen van afgelopen september. Daarna werd de vraag gesteld: "Bent u gaan stemmen?" De enquêteur kruiste vervolgens ja of nee aan.
- Er is een **groot verschil** tussen het percentage van de respondenten dat zei gestemd te hebben bij de Tweede Kamerverkiezingen en het percentage kiesgerechtigden dat daadwerkelijk gestemd heeft.
- 2p 7 Beredeneer waardoor het verschil veroorzaakt kan zijn en betrek daarbij twee zaken:
- de wijze waarop respondenten verkregen zijn;
 - het gegeven dat respondenten face-to-face geïnterviewd werden.

Opgave 1 Verkiezingen in Caribisch Nederland

tekst 1

Op 12 september 2012 ging de bevolking van Bonaire, Saba en Sint-Eustatius voor de eerste keer naar het stembureau om te stemmen
5 voor de Tweede Kamer. Om de bevolking goed te informeren over het belang van de verkiezingen en wat de functie is van de Tweede Kamer heeft het Ministerie van
10 Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een aparte voorlichtingscampagne opgezet voor de inwoners van Caribisch Nederland met een lokale invulling en het thema
15 'U gaat toch ook stemmen?'. De voorlichtingscampagne richtte zich op de regels rondom het stemmen, zoals welke locaties als stembureau fungeren, openingstijden
20 van de stembureaus, de noodzaak van een ID en stempas, de mogelijkheid tot geven van volmacht, en de mogelijkheid om een nieuwe stempas

te halen indien deze is kwijtgeraakt.
25 Daarnaast werden de taken van de Tweede Kamer genoemd, en de vertegenwoordigingsfunctie van de Tweede Kamer voor de inwoners van Caribisch Nederland. Het opkomstpercentage bij deze verkiezingen was laag. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de communicatieafdeling van de
30 Rijksdienst Caribisch Nederland wilden de effectiviteit van de voorlichtingscampagne getiteld 'U gaat toch ook stemmen?' laten onderzoeken. Het betreft een onderzoek onder de kiesgerechtigden van Bonaire,
40 Saba en Sint-Eustatius. De onderliggende rapportage betreft het kwantitatieve deel van het onderzoek. De centrale onderzoeksvraag luidt: "In hoeverre was de voorlichtingscampagne 'U gaat toch ook stemmen?' effectief?"
45

bron: Kwantitatief Onderzoek naar effect Informatiecampagne Tweede Kamerverkiezingen 2012

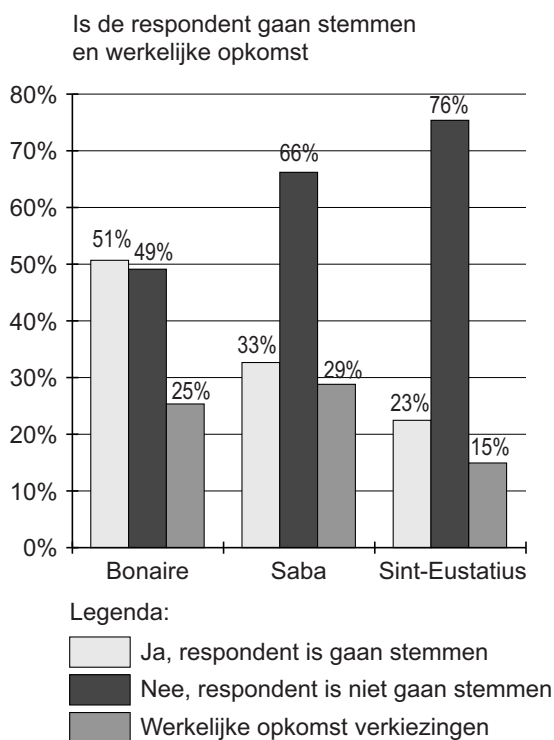
tabel 1

Aantal kiesgerechtigden en respondenten per eiland en totaal aantal kiesgerechtigden van Nederland

Eiland	Aantal kiesgerechtigden	Aantal respondenten	Steekproef als % kiesgerechtigden
Bonaire	10.336	193	1,9%
Saba	802	159	19,8%
Sint-Eustatius	1.760	176	10%
Totaal Caribisch Nederland	12.898	528	
Totaal Nederland	12.524.152		

naar: Kwantitatief Onderzoek naar effect Informatiecampagne Tweede Kamerverkiezingen 2012

grafiek 1

bron: Kwantitatief Onderzoek naar effect Informatiecampagne Tweede Kamerverkiezingen 2012

Opgave 2 Greenpeace en de internationale politiek

Bij deze opgave horen de teksten 2 en 3 .

Inleiding

Op 19 september 2013 springen 15 gewapende Russische agenten vanuit een helikopter op het dek van de Arctic Sunrise, een schip van Greenpeace dat vaart onder Nederlandse vlag. De dertig opvarenden worden gearresteerd en het schip wordt naar de haven van Moermansk gesleept.

Greenpeace is met de Arctic Sunrise in het noordpoolgebied om aandacht te vragen voor Russische olieboringen. Greenpeace noemt de poolzee een kwetsbaar natuurgebied en wantrouwt de uitvoerders van de boringen omdat deze te weinig maatregelen nemen om de gevolgen van mogelijke ongelukken tegen te gaan.

Volgens het internationaal recht geldt aan boord van schepen die zich in internationale wateren bevinden het recht van het land waarvan het schip de vlag voert (waar het geregistreerd staat).

Na enkele vergeefse pogingen richting de Russische overheid om het schip en de opvarenden vrij te krijgen stapte Nederland op 21 oktober 2013 naar het Internationaal Zeerechttribunaal. Nederland eist onmiddellijke vrijlating van het Greenpeace schip de Arctic Sunrise en de opvarenden. Het is de eerste keer dat Nederland een zaak aanbrengt bij het Zeerechttribunaal (tekst 2).

De zaak trok internationale aandacht en ook het Europees Parlement sprak zich uit (tekst 3).

Lees tekst 2.

Binnen de VN is een zeerechtverdrag opgesteld. In geval van een conflict oordeelt het Internationaal Zeerechttribunaal volgens dat zeerechtverdrag.

- 4p **8** Geef twee doelstellingen van de VN en leg uit hoe deze passen bij het zeerechtverdrag.

Veel internationale regelgeving komt tot stand door intergouvernementele besluitvorming. Dat kost vaak veel tijd.

- 1p **9** Leg uit waarom intergouvernementele besluitvorming vaak moeilijk tot stand komt.

Lees tekst 3.

De problemen rond de Arctic Sunrise zijn illustratief voor de botsing tussen het klassieke en het post-klassieke beeld van de internationale orde.

- 4p **10** – Geef een omschrijving van de het ‘klassieke beeld van de internationale orde’ en het ‘post-klassieke beeld van de internationale orde’ zodat het verschil tussen beide duidelijk wordt.
– Leg vervolgens uit dat in deze casus beide beelden van de internationale orde met elkaar botsen.

Opgave 2 Greenpeace en de internationale politiek

tekst 2

Tribunaal: Rusland moet crew en schip laten gaan

Het Internationaal Zeerechttribunaal in Hamburg heeft besloten dat Rusland het Greenpeace-schip Arctic Sunrise en de bemanning tegen een
5 borgsom van 3,6 miljoen euro moet laten gaan. (...)

Rusland erkent de uitspraak echter niet. Het Internationaal Zeerechttribunaal heeft niet de bevoegdheid
10 om over het opbrengen van de Arctic Sunrise en opvarenden te oordelen,

verklaarde het Russische ministerie van Buitenlandse Zaken in een reactie.

15 Het ministerie wijst erop dat Rusland in 1997 het zeerechtverdrag van de Verenigde Naties slechts gedeeltelijk heeft ondertekend. (...) Bovendien hebben het schip en de bemanning
20 de internationale en Russische wetgeving geschonden, aldus het ministerie.
(...)

naar: de Volkskrant, 22 november 2013

tekst 3

Europees Parlement: aanklacht tegen Greenpeace activisten “disproportioneel”

Het Parlement debatteerde op woensdag met de Raad en de Commissie over de situatie rond de
28 Greenpeace-activisten – onder
5 wie twee Nederlanders – en twee journalisten die in Rusland vastzitten. De Russische autoriteiten enterden het Greenpeace-schip Arctic Sunrise op 19 september na een protestactie
10 tegen het boren in de Barentszee vanaf een Gazprom-olieplatform. Tijdens het debat lieten de Russische autoriteiten weten dat de aanklacht wegens piraterij vervalt en dat
15 de activisten en journalisten nu

verdacht worden van hooliganisme, waar een kortere gevangenisstraf voor staat. De aanklachten zijn hoe dan ook “disproportioneel”, zeggen
20 Parlementariërs. Zij zien dit als een bedreiging van de democratie, vrijheid van meningsuiting en vrijheid van demonstratie.

Parlementsleden riepen de Raad en
25 de Commissie op stappen te ondernemen om de gevangenen vrij te krijgen. De arbitrageprocedure die Nederland begon bij het Zeerechttribunaal werd toegejuicht.

bron: persbericht naar aanleiding van debat in de plenaire vergadering van het Europese Parlement op 23 oktober 2013

Opgave 3 Straffen voor een veiliger samenleving?

Bij deze opgave hoort tekst 4.

Inleiding

Prof. dr. R. van Swaaningen, criminoloog aan de Erasmus Universiteit van Rotterdam, publiceerde in 2012 een artikel over het nut van straffen. Hij pleit ervoor om vooral het doel van straffen voor ogen te houden en om meer gebruik te maken van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek om tot slimmere interventies te komen. Enkele fragmenten van zijn artikel staan in tekst 4.

Lees de regels 1 tot en met 14 van tekst 4.

In de regels 12-14 van tekst 4 wordt beweerd dat de stelling 'strenger straffen leidt tot een veiliger samenleving' onjuist is.

- 1p 11 Wat is in die stelling de afhankelijke variabele en wat is de onafhankelijke variabele?

Lees de regels 15 tot en met 41 van tekst 4.

Het is bekend dat 'gezeten hebben' een hogere status oplevert in criminele jeugdgroepen. Dit gegeven kan aanleiding zijn voor een onderzoek naar de vraag: 'Is zo'n hogere status gerelateerd aan de kans op recidive?'

Op basis van een geschikte theorie kan een verwachting ten aanzien van de onderzoeksvraag geformuleerd worden. Vervolgens kan onderzoek naar de houdbaarheid van een hypothese die theorie versterken of verzwakken. We beperken ons tot twee theorieën: de etiketteringstheorie en de bindingstheorie.

- 5p 12
- Geef een korte omschrijving van de etiketteringstheorie.
 - Geef een korte omschrijving van de bindingstheorie.
 - Leg per theorie uit of die bruikbaar is bij het onderzoeken van de vraag: is zo'n hogere status gerelateerd aan de kans op recidive?
 - Stel een hypothese op bij deze onderzoeksvraag.

Lees de regels 42 tot en met 63 van tekst 4.

- 2p 13 Bevat dit tekstdeel vooral kritiek op een politiek linkse of op een politiek rechtse visie op criminaliteit?
Geef een citaat waaruit dat blijkt en leg je antwoord uit.

Lees de regels 64 tot en met 77 van tekst 4.

- 3p 14 Welke kanttekeningen kun je plaatsen bij de statistieken met geregistreerde criminaliteit waarop rechtseconomen hun conclusies baseren? Geef er drie.

- Burgers en politici die van mening zijn dat zwaardere straffen niet leidt tot minder criminaliteit, kunnen met een beroep op twee doelen van sancties toch voorstander zijn van zwaardere straffen.
- 4p 15 Beredeneer vanuit twee doelen van sancties dat het opleggen van zwaardere straffen toch zinvol kan zijn, ook al neemt de criminaliteit daarmee niet of nauwelijks af.

Lees de regels 78 tot en met 90 van tekst 4.

- Delinquenten die een vrijheidsstraf kregen opgelegd recidiveerden veel vaker dan delinquenten die een geldboete kregen opgelegd. Er is dus een verband tussen enerzijds de soort straf die een delinquent opgelegd kreeg en anderzijds het percentage dat recidiveerde. Er zijn ook nog andere factoren die een rol spelen bij verschillen in recidive.
- 2p 16 Welke andere factor dan de soort straf zou verband kunnen houden met verschillen in recidive? Licht je antwoord toe.

- Als een verdachte na een sepot opnieuw met het OM in aanraking komt kun je in sommige gevallen wel spreken van recidive en in andere gevallen niet. Dat hangt af van de reden voor het sepot. Het OM kan immers op verschillende gronden een zaak seponeren.
- 4p 17 – Geef een reden voor sepot waarna je **niet** kunt spreken van recidive als de verdachte daarna opnieuw met het OM in aanraking komt.
– Geef een reden voor sepot waarna je **wel** kunt spreken van recidive als de verdachte daarna opnieuw met het OM in aanraking komt.
– Leg je antwoorden uit.

Opgave 3 Straffen voor een veiliger samenleving?

tekst 4

De roep om strengere straffen

Politici suggereren dat meer strafbaar stellen, meer dwangmiddelen en strengere straffen Nederland veiliger zouden maken. Zo eenvoudig is het niet.

Als het werkelijk zo is, dan zou wereldkampioen streng straffen, de Verenigde Staten, het veiligste land ter wereld zijn en de Scandinavische landen, waar relatief mild wordt gestraft, gebukt gaan onder een enorme criminaliteit. De stelling dat strengere straffen tot een veiliger samenleving leidt, is dan ook onjuist.

15 Effecten van sancties

De tijd dat criminologen meenden dat straffen niet werkt, ligt echt lang achter ons, maar we moeten nu niet in het andere uiterste vervallen en te veel van straf verwachten. Uit evaluatieonderzoek is bekend, dat er grote verschillen bestaan tussen de effecten van diverse sancties. Zij kunnen leiden tot zowel een afname van de criminaliteit als tot een toename. Vaak hebben ze geen enkel effect.

Afschrikkende werking

Voorstanders van strengere straffen wijzen vaak op de afschrikwekkende werking van gevangenisstraf. Dat is echter meer een aanname dan een empirische realiteit. Zo werkt het misschien bij mensen die voor het eerst met justitie in aanraking komen en die in de samenleving ook iets te verliezen hebben, maar op de diehards maakt detentie weinig indruk. 'Gezeten hebben' heeft soms

zelfs iets aantrekkelijks. In criminele jeugdgroepen levert het status op. De afschrikkende werking van de straf is vooral een mantra van rechtseconomen, die denken dat de mens een rationeel handelend wezen is dat permanent kosten en baten tegen elkaar afweegt. De calculerende burger is voor hen een axioma, terwijl de meeste criminologen die aanname ter discussie stellen. Uiteraard zijn er ook onder criminelen calculerende burgers, maar de meeste huis-tuin-en-keuken-delinquenten zijn erg slecht in staat de consequenties van hun handelen te overzien. Velen zien, vanwege hun slechte startpositie, voor zichzelf weinig mogelijkheden om met legale middelen een redelijk bestaan op te bouwen. De slechte jeugd is helaas een realiteit. Of de delinquente oplossing een rationele afweging is, is maar de vraag.

Verschillen in zienswijze

Gezien de grote verschillen in benaderingswijzen, is het niet verwonderlijk dat er ook andere conclusies worden getrokken over het effect van (streng) straffen. De rechtseconoom kijkt naar statistische ontwikkelingen, de criminoloog naar de maatschappelijke werkelijkheid achter de cijfers. De rechtseconoom beschouwt cijfers over geregistreerde criminaliteit als feiten, terwijl de criminoloog wijst op de vertekeningen die erin zitten. Uit recidivecijfers kan ook niet worden afgeleid dat hoe harder er wordt

80 gestraft, hoe minder delinquenten in
herhaling vervallen. Eerder is het
omgekeerde het geval. De recidive-
percentages van volwassen delin-
quenten liggen bij kortgestraften rond
85 65%, bij langgestraften 50%, bij taak-

gestraften 33%, bij voorwaardelijk
veroordeelden 35%, bij mensen die
een geldboete hebben opgelegd
gekregen 22% en bij personen wier
90 zaak is geseponeerd op 25%. (...)

naar: R. van Swaeningen

uit: Openbaar Bestuur, een tijdschrift voor beleid, organisatie en politiek

Opgave 4 Verstremgeling van media met politiek

Bij deze opgave horen de teksten 5 en 6 .

Inleiding

Politici en journalisten hebben elkaar nodig. Dat weten de politici en dat weten de verslaggevers ook. Voor burgers en nieuwsconsumenten is de vraag relevant of die wederzijdse afhankelijkheid consequenties heeft voor de inhoud van het nieuws of voor de besluiten die in de politiek genomen worden. Pieter van Os, redacteur bij *NRC Handelsblad* en politicoloog, schreef daar een boek over met de titel *Wij begrijpen elkaar uitstekend*. In de teksten 5 en 6 staan enkele fragmenten uit dat boek.

Lees tekst 5.

- 2p **18** Uit welke regels van tekst 5 kun je opmaken dat er sprake is van mediatisering van de politiek? Leg ook uit wat mediatisering van de politiek inhoudt.

Zie de regels 32 tot en met 37 van tekst 5.

- 1p **19** Geef een reden waarom een artikel 'oppositie tegen kabinetsplannen' over het algemeen niet geplaatst zal worden in een krant.

Lees de regels 1 tot en met 19 van tekst 6.

In dit tekstdeel worden de gevolgen beschreven wanneer de pers aandacht besteedt aan een bepaald onderwerp.

- 2p **20** Leg uit of in de regels 1-19 van tekst 6 de agendasettingtheorie te herkennen is. Geef eerst een korte beschrijving van de agendasettingtheorie.

Lees de regels 20 tot en met 64 van tekst 6.

Van veel redacteurs en verslaggevers is de politieke kleur bekend. Dat hoeft de kwaliteit van hun berichtgeving niet in de weg te staan zolang ze zich maar aan de journalistieke normen houden.

- 2p **21** Geef drie journalistieke normen.

Een lezer die zo objectief mogelijk geïnformeerd wil worden kan er baat bij hebben om te weten wat de politieke voorkeur van de verslaggever is.

- 2p **22** Wat heeft een dergelijke lezer aan informatie over de politieke voorkeur van de verslaggever? Begin je antwoord met een opmerking over de vraag of 'objectiviteit in absolute zin' mogelijk is.

Zie tekst 6.

In de regels 20-64 van tekst 6 zijn vier maatschappelijke functies van de media te herkennen, waaronder de controle/waakhondfunctie in de regels 46-50.

- 3p **23** Geef de drie andere maatschappelijke functies die te herkennen zijn, met bijbehorende citaten en regelnummers.

Zie de regels 43 tot en met 64 van tekst 6.

Het begrip medialogica geeft een beschrijving van de interactie tussen media, politiek en publiek.

- 3p **24**
- Wat houdt medialogica in?
 - Leg met behulp van het begrip medialogica uit waarom een deel van de burgers zich zal afkeren van de politiek.
 - Leg met behulp van het begrip medialogica uit waarom een deel van de burgers betrokken zal raken bij de politiek.

Zie de regels 20 tot en met 42 van tekst 6.

Er is veel veranderd in de politieke cultuur in Nederland in de afgelopen zestig jaar. Dat kun je zien als je de beschrijving in dit tekstdeel vergelijkt met de huidige situatie.

- 2p **25**
- Geef één woord waarmee die verandering in de politieke cultuur benoemd kan worden en leg uit waaruit die verandering blijkt.

Opgave 4 Verstregeling van media met politiek

tekst 5

Hoe Haagse verslaggevers denken, is van belang: hoe ze naar politiek kijken, welke intenties ze volksvertegenwoordigers toedichten, enzo-
5 voorts. Want journalisten hebben invloed.

Op een van de symposia over de relatie tussen pers en politiek, die opvallend vaak bleken te worden
10 georganiseerd in Den Haag, gaf politicus Ronald Plasterk, destijds minister van OC&W, een interessant compliment aan de kranten. “Ze zijn van groot belang,” zei hij, “al was het
15 maar omdat ik in de krant lees waar het in de politiek over gaat.”

Ik vond dat toen een merkwaardige uitspraak. Bizar eigenlijk. Ik was er toch om hem te volgen, om zo iets te

20 weten te komen over wat er in de politiek speelde? Maar hij zei mij te volgen, en mijn collega's, om te weten wat er in de politiek belangrijk was.

25 (...) Het was in week twee, aan het einde van een ochtend waarin ik in een korte tijd een rondje Kamerleden had gebeld, van alle tien politieke partijen in de Tweede Kamer één. Ik
30 wilde vaststellen hoe groot het verzet was tegen het kabinetsvoorstel.

Resultaat van het rondje bellen: de oppositie is tegen, wat natuurlijk geen Kamermeerderheid oplevert.

35 Jammer, want een artikel ‘oppositie tegen kabinetsplannen’ is geen artikel. (...)

naar: P. van Os, Wij begrijpen elkaar uitstekend, 2013

tekst 6

Amerikaanse wetenschappers laten zien dat burgers hun politici afrekenen op de onderwerpen die populair zijn bij de pers. Als journalisten
5 graag en veel over misdaad schrijven, zelfs als misdaadcijfers dalen, dan wordt misdaad voor politici de grootste vijand van de publieke zaak, wat fijn is voor partijen die traditie-
10 getrouw hameren op misdaadbestrijding. Als journalisten daarentegen graag schrijven over toenemende armoede en de reportage bij de voedselbank weer in zwang raakt,
15 dan speelt dat de 'eigenaren' van het 'probleem' armoede in de kaart. Ik zet aanhalingstekens omdat dit de woorden zijn waarin de wetenschappers het mechanisme graag duiden.
(...)
20 De fractievoorzitter van de KVP in de Tweede Kamer, Carl Romme, was tot 1952 'staatkundig hoofdredacteur' van *de Volkskrant*, destijds een katholieke krant. De hoofdredacteur
25 van *Trouw*, de gereformeerde Sieuwert Bruins Slot, was tegelijkertijd fractievoorzitter van de ARP in de Tweede Kamer. En een van de grootste kranten van het land,
30 *Het Vrije Volk*, met meer dan tweehonderd redacteurs en tientallen regionale kantoren, was het officiële partijblad van de PvdA. Tot in de jaren tachtig keek niemand ervan op

35 dat de gereformeerde Sytse Faber zowel lid was van de Kamerfractie van het CDA als lid van de hoofdredactie van het *Friesch Dagblad*. Jan Schinkelhoek concludeerde niet
40 ten onrechte dat de journalistiek decennialang 'in dienst stond van de politiek'.
(...)
Wel, in rapporten over pers en politiek hoor je de klacht nog steeds.
45 Mensen 'keren zich af van de politiek'. Redenen te over. Tegelijkertijd wordt geklaagd dat journalisten zich niet meer gedragen als waakhonden van de democratie, maar als entertainers. Waken is vermaken geworden.
50 Tussen al die wetenschappers zijn er maar een paar te vinden met een andere opvatting. Zoals hoogleraar
55 populaire cultuur Liesbet van Zoonen. In haar originele studie 'Entertaining the Citizen' beweert zij dat de tegenstelling tussen amusement en politiek een valse is en dat
60 soaps, talkshows, aansprekende persoonlijkheden en zelfs popmuziek kiezers van onthechte toeschouwers tot betrokken staatsburgers kunnen maken. (...)

naar: P. van Os, *Wij begrijpen elkaar uitstekend*, 2013

Opgave 5 Een Kamerlid stapt op

Bij deze opgave horen de teksten 7 en 8 .

Inleiding

In 2012 werd het kabinet-Rutte II van VVD en PvdA gevormd. De beide partijen haalden bij de Tweede Kamerverkiezingen van september 2012 samen een meerderheid van 79 zetels. Désirée Bonis bezette één van die zetels en was woordvoerder Buitenlandse Zaken voor de PvdA.

In juni 2013 stapte Désirée Bonis uit de Tweede Kamer. Twee maanden later staat in *NRC Handelsblad* een ingezonden brief van Désirée Bonis (tekst 8) waarin zij haar vertrek uitlegt en een redactioneel artikel (tekst 7) over die ingezonden brief.

Lees tekst 7 en 8

De verklaring van Bonis voor haar vertrek gaat onder andere over de verhouding die de regering heeft met het parlement. Die verhouding kan getypeerd worden met het begrip dualisme of monisme.

- 2p **26** Leg aan de hand van een gegeven uit tekst 7 uit of die tekst een meer dualistisch of een meer monistisch beeld van de Nederlandse politiek schetst.

De Kamer heeft drie taken. Bonis heeft de Kamer verlaten omdat ze te weinig in kon brengen bij één van die drie taken.

- 3p **27** – Bij welke van die taken had Bonis te weinig inbreng?
– Geef ook de andere twee taken van de Kamer.

Bonis was teleurgesteld over wat zij als individueel Kamerlid in de Kamer kon betekenen en stapte op. Dat zij te weinig invloed uit kon oefenen is mede een gevolg van het Nederlandse kiesstelsel.

- 3p **28** Leg uit dat het Nederlandse kiesstelsel als gevolg heeft dat individuele Kamerleden vaak weinig invloed hebben op het beleid van de regering. Formuleer je uitleg in drie gedachtenstappen.

NRC Handelsblad is een kaderkrant. De redactie plaatst de ingezonden brief van Désirée Bonis (tekst 8) en schrijft bovendien zelf een artikel over die brief (tekst 7).

- 2p **29** Past het plaatsen van deze twee berichten bij een kaderkrant? Leg je antwoord uit aan de hand van twee kenmerken van kaderkranten.

Opgave 5 Een Kamerlid stapt op

tekst 7

Ex-fractielid PvdA: partij liet buitenlandbeleid door VVD bepalen

door Mark Kranenburg

BINNENLAND Het in juni opgestapte Tweede Kamerlid Désirée Bonis (PvdA) verwijt de fractie van haar partij een gebrek aan eigen inbreng in het buitenlands beleid. Om de VVD als coalitiepartner en de 'eigen' minister Frans Timmermans (Buitenlandse Zaken, PvdA) ter wille te zijn, zouden uitgangspunten van de PvdA stelselmatig opzij worden gezet. "Ik heb moeten constateren dat de buitenlandhoek klaarblijkelijk aan de VVD is gegund", schrijft Bonis vandaag op de opiniepagina van *NRC Handelsblad*. Het is voor het eerst dat Bonis met haar kritiek naar buiten treedt.

Debat Israël was 'de druppel'

De 'druppel' die voor haar 'de emmer deed overlopen' en haar deed besluiten het parlement te verlaten was het debat in de Tweede Kamer in juni van dit jaar over de omstreden muur die Israël in de bezette Palestijnse gebieden heeft gebouwd. In dat debat diende zij een (later verworpen) motie in waarin de regering opgeroepen werd bij gesprekken met Israël en de Palestijnse Autoriteit

30 over intensivering van de betrekkingen met Nederland aan beide staten kenbaar te maken dat zij het internationaal recht dienden te respecteren.
35 De motie werd tijdens het debat door minister Timmermans ontraden omdat hij dit beschouwde als het stellen van voorwaarden vooraf. Volgens Bonis was haar motie onder druk van de fractieleiding al sterk afgezwakt. "Ik heb geen ruimte ervaren om de vigerende lijn enigszins bijgesteld te krijgen."
40 In een toelichting zegt Bonis dat zij 45 voorafgaand aan het debat haar motie juist minder stellig had geformuleerd om deze voor minister Timmermans acceptabel te maken.

'Massage' om alle neuzen dezelfde kant op te laten staan

In haar stuk heeft het ex-Kamerlid het over een 'vaardige regie' binnen de fractie, door ervaren Kamerleden ook wel als 'massage' aangeduid om 55 'alle neuzen dezelfde kant op te laten staan'. Zij wil dit verder niet verduidelijken omdat het hier interne fractiezaken betreft. (...)

naar: *NRC Handelsblad*, 24 augustus 2013

tekst 8

Daarom stapte ik op als Kamerlid

- (...) Ja, het zijn belangrijke besluiten waar ons land voor staat op sociaal-economisch vlak en zeker, het kabinet staat daarbij voor moeilijke keuzes. Dat vergt stuurmanskunst. Het leidt ook tot een intrinsieke drang: de (fractie-)rijen moeten gesloten, en valkuilen vermeden worden, omwille van het hogere goed.
- 10 Maar zouden parlementariërs van coalitiepartijen hun positie niet meer eer aan doen door, vanuit de eigen staatsrechtelijke verantwoordelijkheid, op onderdelen meer afstand te nemen van het kabinetsbeleid? Door, na goed en gedegen intern debat, vanuit de eigen partijdoelen – hetzij die van de PvdA of die van de VVD,
- 20 dat is hier om het even – waar nuttig of nodig een Kamermeerderheid met oppositiepartijen te smeden? Zouden deze fracties daarmee niet zowel democratischer als effectiever zijn in het binnenhalen van de eigen doelen
- 25 in de door mij aangedragen casus, een internationale inzet met een meer sociaaldemocratische signatuur?
- 30 Wat het zwaarst is, moet het zwaarst wegen; het oordeel daarover is uiteindelijk aan de kiezer. In de geschetste omstandigheden vond ik dat ik als Kamerlid onvoldoende toegevoegde waarde kon hebben op het
- 35 terrein van mijn deskundigheid en passie: het buitenlands beleid. (...)

naar: D. Bonis, NRC Handelsblad, 24 augustus 2013